

Book Open B 457 May.60 หมอชาวบ้าน น.457 พ.ศ.60

คุยกับผู้อ่าน

นพ.ประเวศ วะสี

## การปฏิวัติสัมพันธ์ภาพ (Associational Revolution)

หนทางสู่ความสุข ปัญญา และสร้างสรรค์

ธรรมชาติของมนุษย์นั้นมีตัณหา มานะ และ ทิฏฐิ

ตัณหา = ยากได้ ยากมี ยากเป็น

มานะ = ชอบใช้อำนาจเหนือผู้อื่น

ทิฏฐิ = เอาความเห็นของตัวเองเป็นใหญ่

สัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลต่าง ๆ จึงเป็นเชิงอำนาจ หรือสัมพันธ์ภาพทางดิ่ง จากบนลงล่าง ที่เรียกว่า top-down

ทุกหนทุกแห่งล้วนเต็มไปด้วยการท้อปดาวน์ เช่น พ่อแม่กับลูก ครูกับนักเรียน นายกับลูกน้อง หมอกับคนไข้ ราชการกับราษฎร ฯลฯ

สัมพันธ์ภาพเชิงอำนาจจะก่อให้เกิดความบีบคั้นและดิ้นรนต่อสู้ในรูปแบบต่างๆ การดิ้นรนต่อสู้จะไปกระตุ้นสมองส่วนหลัง ซึ่งเป็นสมองสัตว์เลื้อยคลาน ทำให้สมองส่วนหน้าซึ่งเป็นสมองแห่งความเป็นมนุษย์ไม่ค่อยเจริญ

สมองส่วนหน้าทำหน้าที่เกี่ยวกับสติปัญญา วิจารณ์ญาณ และศีลธรรม การใช้อำนาจกับการเรียนรู้เป็นปฏิภาคกัน ซึ่งอาจเขียนเป็นสมการว่า

$$\text{การใช้อำนาจ} = \frac{\quad}{\text{การเรียนรู้}}$$

คือ ถ้ามีการใช้อำนาจมาก จะมีการเรียนรู้น้อย

ในสัมพันธ์ภาพทางดิ่งหรือเชิงอำนาจ จึงมีความทุกข์เพราะความบีบคั้น มีการเรียนรู้น้อย จึงพร่องทางปัญญาและศีลธรรม

การปฏิวัติสัมพันธ์ภาพคือการเปลี่ยนจากสัมพันธ์ภาพทางดิ่งเป็นสัมพันธ์ภาพทางราบ ที่มีการถอนตัวจากคิดเชิงอำนาจ เคารพคนอื่นและสิ่งอื่น มีสัมพันธ์ภาพเชิงกัลยาณมิตร

สัมพันธ์ภาพใหม่จะก่อให้เกิดความเสมอภาคและภราดรภาพ เป็นสุขสัมพันธ์ และบุคคลจะกลายเป็นบุคคลเรียนรู้ สามารถเรียนรู้จากทุกคนและทุกสิ่งทุกอย่าง

พ่อแม่ก็เรียนรู้จากลูกได้

ครูก็เรียนรู้จากนักเรียนได้

หมอก็เรียนรู้จากคนไข้ได้

ทุกคนจะเป็นทั้งครูและนักเรียนของกันและกัน

สัมพันธ์ภาพใหม่จึงเป็นหนทางสู่ความสุข ปัญญา และสร้างสรรค์ นำไปสู่สังคมอุดมปัญญา สังคมอุดมสุข

ประเวศ วะสี